

Színházi esték

A Cenci ház

Selmeczi Tibor, Verebes István — és egy „faarcú” szereplő

Szokatlan mű szokatlan stílusú előadása volt a Színházművészeti Főiskola legutóbbi vizsgája. S hogy minden szokatlan legyen: az előadás már a főiskola otthon-színháza előtt megjárta, ha nem is Tolnát-Baranyát, de Csongrádot — a bemutatója Szegeden volt. A szerző az angol költészet óriása, a francia forradalom idején született, harmincéves korában meghalt *Percy Bysshe Shelley*, aki húszévesen a *Mab királynőben*, huszonhét évesen az *Óda a Nyugati Szelhez* című, világszerte ismert költeményében ostromozza az emberi alávalóságot, jósolta egy „szébb nap hajnalát”. Mindezt nem általános ismeretközlés gyanánt mondjuk róla itt, hanem eligazításul a nálunk ismeretlen dráma, *A Cenci ház* pontosabb értéséhez.

Shelley lángoló forradalmár, az angolok Schillerje, rendkívül modern vallás-, kizsákmányolás-, háborúellenes gondolatokkal, korabeli anarchista indulatokkal eltelve. Sokból összetett, sziporkázó lángelme — de hiszen ez minden zsenire igaz.

A *Cenci ház* százhatvanegy éve íródott, romantikája burjánzó, indulatai féktelenek, a zsarnokság ellen belőle süttö indulat perzselő. Ruszt József a maga rendkívül jellegzetes látványszínházának a stílusában „varázsolta” színpadra a művet (*Eörsi*

István fordításában), ennyiben főként *Schäffer Judit* jelmeztervező segítségével. Azért használom a hangzatos kifejezést, mert Ruszt színházfelfogásában mindig érzek rokonságot a varázslással. Van is ebben valami, a drámai cselekmény átélésében mindig van valami csodaszerű. Ruszt, ha festő volna, rendkívüli hangsúlyt tenne a drapériák hangulati kifejezőerejére, jellemző, helyzetmeghatározó tulajdonságára. Így is ezt teszi. Egy kis embercsoport szertartásos vonulatásával, vörhenyes textilanyagok ráncaival jellemez, riogat, meghatároz. Előteremti Cenci gróf házának iszonytató világát, az önkénynek, a kegyeflenségnek ezt a minimodelljét és mondhatni amolyan rekviemfélélet játszat el a színpadon mindazokért, akik a múltban, a jelenben és sajnos, még sokáig a jövőben az emberiség e legszörnyűbb átkának esnek áldozatul.

A végzős osztály fogja és felfogja a rendezői elképzelést — néhányan képesek is megszólaltatni azt a veretes, oratorikus, mégsem dagályos hangot, amelyet ez a Shelley művéhez illő színházi szertartás megkíván. Főként *Szalma Tamás* (Cenci) és az előadás menetében jelentékeny magasságig emelkedő *Fehér Anna* (Beatrice, a lánya) kiemelése indokolt.

Hogyan? Tovább!

„Hogyan? Tovább!” — a *Mikroszkóp Színpad* igazán szellemes címet talált helyzetének és új műsorának a meghatározására. Komlós János korai halála szó szerint ez elé a kérdés elé állította a színházat — a cím jól elhelyezett írásjelei azonban a választ is tartalmazzák. Ami azonban fontosabb: a bemutatott új műsor is.

Még hozzá az új műsor-nak mindenekelőtt a nagyobb gondot jelentő, első része. A második rész ugyanis, az utóbbi időkben kialakult gyakorlatnak megfelelően, *Hofi Géza* monoműsora. Erről majd külön.

Az első részben kellett egy erős humoristagárda sikerült írásait, ötleteit egybegyűjteni, megfelelő szerkezetbe rendezni, megfelelő egyéniségekre bízni, oly módon, hogy a színház, a bekövetkezett kényszerű változás ellenére, ne veszítse el az arcát, politikai aktualitását, jellegzetességét. Szerencsére *Marton Frigyes* rendező és immár egyben igazgató személyében — rádiós múltja és jelene révén — biztosítva van a nagy jártasság ilyen tartalmú műsorok szerkesztésében, rendezésében és egyúttal biztosítva van a folyamatosság is, hiszen a *Mikroszkóp* korábbi műsorainak is ő volt a rendezője.

Így hát a legnagyobb gond a megfelelő előadó-egyénségek megtalálása. A műsor ebből a szem-

pontból is biztató — ha teljesen kiforrott, kialakult egyéniségekről még nem is beszélhetünk. A színház neveltjei közül azonban legalábbis *Halász László* és *Sas József*, eltérő karakterben *Angyal János* mindinkább tartalmas, érdekes, jó humorfajta képvisel. *Horváth Tivadar* kiforrott egyénisége nagyon is ideillik (a vendégül hívott *Bodrogi Gyulát* nem értékelhetem, mert sajnos, a látott előadásban kivételesen nem lehetett benne). *Verebes István* viszonylag rövid pályafutása már korábbról azzal biztat, hogy egy amolyan „mindenevő” színházi ember fejlődik a személyében. Lehet, hogy komplex színész-előadó-író-dramaturg-humorista adottsága éppen a nehezen körülírható konferanszié tevékenységben tud majd kamatozni a legeredményesebben.

Hofi Géza, mint „jelen-ség”, megérdemelne egy alapos hatáselemzést: mi is az, ami új benne, ami elüt akár egy „Lati”, akár egy *Alfonzó*, vagy a humor más jeles egyéniségeinek az egész rendszerétől, magatartástípusától. Mostani műsorának az alaphelyzete. ötlete is kitűnő — a megírása, következésképp a megvalósulása kevésbé. Egészében azonban szórakoztató, jó műsor szerves, de egy kicsit túldimenzionált része.

Rajk András